

POST CARD

FOR ADDRESS ONLY

MADE IN U.S.A.

**SKRIV
FOR LIV**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

KÆRE LÆRER

Velkommen til **Skriv for Liv 2021**. Vi er rigtig glade for, at du og dine elever vil være med. Hvert år gør de breve danske skoleelever skriver sammen med millioner af andre mennesker over hele verden en reel forskel for dem, I skriver til.

I dette baggrundsmateriale går vi lidt mere i dybden med de artikler fra FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, som er i spil i de forskellige sager. Og du får links til international lovgivning, nyhedsartikler og rapporter.

Vi glæder os til at læse jeres breve og til at sende dem videre ud i verden.

Rigtig god fornøjelse!

Amnesty International Danmark, oktober 2021

INDHOLD

OM AMNESTY OG BEGREBER	3
OVERBLIK OVER DE FEM SAGER	5
MENNESKERETTIGHEDER I DE FEM SAGER	5
ARTIKEL 2 – Ingen forskelsbehandling	8
ARTIKEL 5 – Tortur	8
ARTIKEL 9 & 11 – Vilka'rlig anholdelse & uskyldig til modsat bevist	13
ARTIKEL 13 – Alle har ret til at rejse frit i sit land	16
ARTIKEL 19 & 20 – Ytrings- og forsamlingsfrihed	18
ARTIKEL 25 – Retten til sundhed, mad, bolig og tryghed	20

OM AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International kæmper for menneskerettighederne. Vores mål er en retfærdig verden, hvor alle mennesker lever i frihed og værdighed. Vi afdækker og dokumenterer krænkelse af rettighederne og gør omverdenen opmærksom på det, der sker. Amnesty International er en global organisation, som er uafhængig af økonomiske og politiske interesser. Derfor kan vi lægge et større pres på de ansvarlige myndigheder. Vi har millioner af medlemmer, støtter og aktivister, der kæmper sammen med os. Vi lægger pres på beslutningstagere og magthavere, så de respekterer og fremmer menneskerettighederne. Det gør vi gennem medier, lobbyindsatser, kampagnearbejde og undervisning. Siden 1961 har vi været med til at få løsladt uretfærdigt fængslede og forhindret dødsstraf over hele verden. Vi har presset på og fået en bedre international lovgivning på områder som kvinders rettigheder, handel med våben, tortur og meget mere.

OVERBLIK OVER DE FEM SAGER

Forskellige artikler i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne er på spil i årets fem sager.

MOHAMED BAKER - EGYPTEN

Siden indsættelsen af den Egyptiske præsident Abdel Fattah al-Sisi i 2014 har den egyptiske regering slået hårdt ned på fredelige protester, politiske modstandere, journalister og akademikere for at mindske fremtidig protest og stille kritik. I det juridiske system i Egypten fængsles den anklagede fra det tidspunkt en anklage fremsiges, selvom myndighederne endnu ikke har undersøgt, om der er reelt belæg for anholdelsen. Dette går imod international lov, der kræver, at det forudindtages, at man er uskyldig, indtil det modsatte er bevist. Brugen af detention op til en retssag skal være exceptionel, men i Egypten bruger myndighederne detentionen til at holde politiske opponenter og kritikere fængslet på ubestemt tid.

I forbindelse med Mohammeds sag, fokuserer materialet på disse to artikler:

- **Artikel 11** - Alle er uskyldige, indtil det modsatte er bevist ved en retfærdig retssag
- **Artikel 25** - Alle har ret til livsnødvendige forhold

Læs mere om menneskerettighederne i Egypten her:

<https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/egypt/>

JANNA JIHAD - ISRAEL OG DE BESATTE PALÆSTINENSISKE OMRÅDER

De besatte palæstinensiske områder dækker over Vestbredden, Østjerusalem og Gazastriben, og selvom disse områder hører under det Palæstinensiske Selvstyre, er det Israel, der kontrollerer alle grænser og dermed også al færdsel af varer og mennesker til og imellem de palæstinensiske områder, såvel som indbyggernes juridiske status. Den Israelske stat diskriminerer og undertrykker systematisk palæstinensere i forhold til borgerrettigheder, bevægelsesfrihed og ejendomsret. De sidste 54 år har de Israelske myndigheder faciliteret bosættelser af jødiske israelere i de besatte palæstinensiske områder, de har i den forbindelse frataget palæstinensere deres land, tvunget dem fra deres hjem og revet deres huse ned. Israels bosættelser er ulovlige jævnfør folkeretten og kan således betegnes som krigsforbrydelser. Derudover udgør de en trussel for palæstinenserens ret til passende livsstandard, til arbejde, bolig, sundhed og uddannelse. Det har lammet den palæstinensiske økonomi. Israel slår hårdt ned på palæstinensiske protester med tåregas i overfyldte områder, natteransagelser og fængsling, uden adgang til fair rettergang. De indsatte udsættes ofte for tortur under afhøringer og er nægtet adgang til humane forhold. De brutale metoder rammer også børn, der som følge heraf oplever traumer og angst.

I forbindelse med Jannas sag, fokuserer materialet på disse to artikler:

- **Artikel 2** – Alle har ret til menneskerettigheder uden forskelsbehandling
- **Artikel 9** – vilkårlig anholdelse

Læs mere om menneskerettighederne i Israel og de besatte palæstinensiske territorier her: <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/>

Og <https://www.hrw.org/news/2021/04/27/abusive-israeli-policies-constitute-crimes-apartheid-persecution>

SPHERE - UKRAINE

Ukraine er generelt mere progressivt i forhold til LGBTI+ rettigheder end de omkringliggende postsovjetiske lande. I forbindelse med prideoptog er der for eksempel politibeskyttelse, sikkerhedsforanstaltninger og tjek af deltagere, grundet de mange voldelige og hadfyldte grupper i landet, der har LGBTI+ og kvinderettighedsgrupper som mål. Alligevel går hadforbrydelser mod LGBTI+ aktivister ofte straffri, og hvis et angreb undersøges, vil det diskriminerende element ikke blive anerkendt. I praksis betyder det, at mange aktivister må leve i frygt for deres egen sikkerhed. I forbindelse med sagen om Sphere NGO, fokuserer materialet på disse to artikler:

I forbindelse med Spheres sag, fokuserer materialet på disse to artikler:

- **Artikel 2** – Alle har ret til menneskerettigheder uden forskelsbehandling
- **Artikel 20** – Alle har ret til at deltage i fredelige protester, møder og foreninger

Læs mere om menneskerettighederne i Ukraine her: <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/ukraine/>

ZHANG ZHAN - KINA

I Kina udsættes menneskerettighedsforkæmpere, civilsamlingsgrupper og aktivister systematisk for overvågning, chikane, trusler og fængsling. De retsforfølges ofte på vage anklager om, at de "undergraver statens magt" eller at de "starter skænderier og provokerer". Medierne i Kina er underlagt stram censur, og i forbindelse med udbruddet af COVID-19 pandemien i Wuhanprovinsen, satte styret hårdt ind for at forhindre oplysninger om udbruddet i at nå ud til offentligheden. Flere udenlandske journalister blev enten sendt ud af landet eller forhindret i at rejse ind, og lokale journalister og aktivister, der forsøgte at afsløre detaljer om udbruddet, er enten blevet fængslet eller forsvundet.

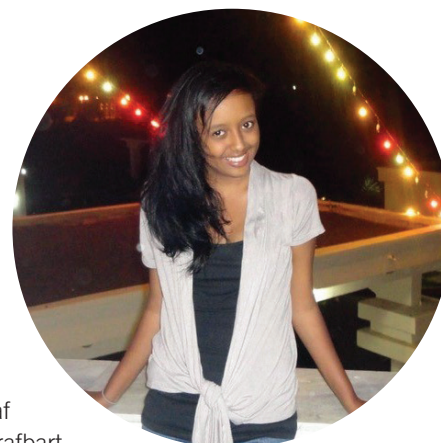
I forbindelse med Zhangs sag fokuserer materialet på disse to artikler:

- **Artikel 19** – Alle har ret til at have sin egen mening og ytre den
- **Artikel 5** – Ingen må torturere dig

Læs mere om menneskerettighederne i Kina her: <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/east-asia/china/>

CIHAM ALI - ERITREA

Befolkningen i Eritrea lever under et militærdiktatur, der slår hårdt ned på politiske modstandere og i mange år har gjort brug af vilkårlige anholdelser og tvungne forsvindinger. Eritrea er berøgt for at fængsle mennesker i underjordiske celler og udsætte dem for tortur og meget lidt mad, hvilket resulterer i at mange dør, sultner og får infektioner. Alle borgere er underlagt obligatorisk militærtjeneste, som i praksis har karakter af tvangsarbejde og ofte fortsætter på ubestemt tid. Der er også store begrænsninger af bevægelsesfriheden i landet, og det er for eksempel strafbart at rejse ud af landet uden en særlig tilladelse fra regeringen.

I forbindelse med Cihams sag fokuserer materialet på disse to artikler:

- **Artikel 9** – Ingen må anholde eller tilbageholde dig vilkårlig
- **Artikel 13** – Alle har ret til at rejse frit i sit land

Læs mere om menneskerettighederne i Eritrea her: <https://www.amnesty.org/en/location/africa/east-africa-the-horn-and-great-lakes/eritrea/>

MENNESKERETTIGHEDER I DE FEM SAGER

ARTIKEL 2 – INGEN FORSKELSBEHANDLING

Alle har ret til at blive behandlet ens, uanset race, nationalitet, etnicitet, klasse, kaste, religion, køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønskarakteristika, alder eller anden status. Der kan være mange årsager til diskrimination, fx frygt, fordomme eller en følelse af, at være mere værdifuld end andre. Retten til at leve et liv fri fra diskrimination er en helt grundlæggende rettighed, som påvirker alle andre rettigheder.

Udover artikel 2 i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, er der en række øvrige internationale konventioner, hvoraf det fremgår, at alle mennesker skal være lige for loven. Danmark har pligt til at sikre, at vores lovgivning og praksis lever op til de konventioner, som Danmark har undertegnet, fx FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder, FN's konvention om Barnets Rettigheder og FN's konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder.

HVORDAN SER DET UD I VERDEN?

Overalt i verden bliver mennesker udsat for diskrimination. Til trods for, at diskrimination er en krænkelse af menneskerettighederne, er der lande, som i deres nationale lovgivning forskelsbehandler eller kriminaliserer bestemte grupper. I de senere år har vi i mange lande set en opblomstring af nationalistiske, konservative partier og regeringer, der med fremmedfjendske reaktioner på flygtninge og migranter opfordrer til diskrimination og racisme og forsøger at underminere respekten for især muslimers, kvinders og seksuelle og kønsminoriteters rettigheder.

HVAD MED DANMARK?

I Danmark er det forbudt at diskriminere personer alene på baggrund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, social, national eller etnisk oprindelse, handicap, alder, køn eller seksuel orientering på arbejdsmarkedet. Der er også nogen beskyttelse uden for arbejdsmarkedet, omend det kun dækker køn, race og etnisk oprindelse (fx når folk nægtes adgang til diskoteker). Det er også strafbart at forhåne eller nedværdige personer på grund af deres race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering – såkaldt hadefuld tale. Alligevel viser Rigspoliets undersøgelser, at antallet af hadforbrydelser har været stigende i de senere år, og at størstedelen af dem er racistisk motiverede.

Derudover har der på statsligt niveau også været visse udfordringer med diskrimination. For eksempel har etnicitet siden 2018 været det udslagsgivende kriterie for at komme på regeringens såkaldte "ghettoliste". Listen har siden været grundlag for massive indgreb i områderne, herunder nedrivning og salg af boliger til

private investorer, hvorfor en stor del af beboerne står til at miste deres hjem. Både Amnesty og FN har kritiseret kriteriet om etnicitet for at være diskriminerende. I juni 2021 indgik et bredt flertal i Folketinget en politisk aftale om forebyggelse af såkaldte “parallelsamfund”. Som led i aftalen udskiftes betegnelsen “ghetto” med “parallelsamfund”. Etnicitet er dog stadig det udslagsgivende kriterie.

LÆS MERE OM

- Diskrimination generelt
<https://www.amnesty.org/en/what-we-do/discrimination/>
- Hadforbrydelser i Danmark
<https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkendedokumenter/statistikker/hadforbrydelser/hadforbrydelser-2019pdf?la=da&hash=86E26E960D6896CD33EBBB8ECE8487499BF986D3>
- Etnisk diskrimination i Danmark
<https://www.ms.dk/arbejde/danmark/antidiskrimination/dokumentation>
og <https://menneskeret.dk/etnicitet#toc-status-p-etnicitet-efter-2020>
- Politisk aftale om forebyggelse af “parallelsamfund”
<https://im.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/jun/ny-aftale-skal-forebygge-parallelsamfund>

ARTIKEL 5 – TORTUR

Tortur er en inhuman måde at behandle andre mennesker på og kan både være af fysisk eller psykisk karakter. Tortur bruges til at nedbryde det enkelte menneskes personlighed med det formål at straffe, skræmme eller fremtvinge tilståelser eller informationer. Tortur anvendes ofte tilfældigt og øger dermed frygt og svækker modstand.

Torturoverlevende dør ofte med eftervirkninger, der forfølger dem i flere år efter, at de er blevet tortureret. Det er især de psykiske spor, der nedbryder menneskets personlighed og værdighed. Torturoverlevende kæmper med mareridt, angst, søvnbesvær, fysiske mén, genoplevelse af torturen i vågen tilstand, vredesudbrud og depressioner.

Tortur giver upålidelige informationer. Personer, som bliver tortureret, indrømmer forbrydelser, de ikke har begået, da mange vil sige hvad som helst for at stoppe torturen. Torturmetoder kan fx være slag, elektrochok, simuleret kvælning, ophængning af kroppen, nedsænkning i vand, skodning af cigaretter på kroppen, berøvelse af søvn, lang isolationsfængsling, overværelse af andres tortur, trusler, seksuel ydmygelse, voldtægt og dårlige forhold.

Forbuddet mod tortur er absolut, hvilket betyder, at det aldrig er tilladt at bruge tortur. Torturforbuddet er internationalt bindende og gælder for alle stater – også selvom de ikke har underskrevet de internationale traktater, der fastsætter forbuddet.

HVORDAN SER DET UD I VERDEN?

Mange lande overholder ikke torturforbuddet. Tortur bliver anvendt under forskellige påskud, eksempelvis som et middel til at bekæmpe terrorisme eller kriminalitet.

Tortur går ofte ud over almindelige og uskyldige mennesker, herunder kvinder og børn, der bliver mishandlet og tvunget til at underskrive falske tilståelser.

Amnesty har dokumenteret tortur i mindst 141 lande. Mange lande i Nordafrika og Mellemøsten, hvor lederne forsøger at bevare magten ved hjælp af brutal undertrykkelse, anvender tortur. Dette gælder blandt andet Egypten, Syrien, Libyen, Yemen og Bahrain.

Siden terrorangrebet på USA den 11. september 2001 er vestlige lande også blevet mere tilbøjelige til at anvende og se gennem fingrene med tortur, hvilket blandt andet Guantánamo-basen er et eksempel på.

HVAD MED DANMARK?

Tortur blev afskaffet som officiel forhørs metode i 1837. Amnesty International har ikke dokumenteret tortur i Danmark, men der er anvendt metoder, som er på grænsen til at være psykisk tortur. I Danmark anvendes isolationsfængsling. En lang isolationsfængsling kan være psykisk tortur, men dansk lovgivning og praksis er blevet forbedret på dette punkt. Brugen af isolation under varetægtsfængsling er reduceret meget. Til gengæld er de danske myndigheder begyndt at isolere indsatte under afsoning som disciplinærstraf i langt højere grad end tidligere. Under Covid-19 nedlukningen 2020 er der sket en stigning i brugen af isolation af indsatte med symptomer, samt indskrænket besøgsadgang, beskæftigelse og udgang til indsatte.

De senere år har der været særligt fokus på udlændingecenteret Ellebæk, hvor afviste asylansøgere placeres under fængselslignende, inhumane og nedværdigende forhold og straffes eksempelvis med isolation ved besiddelse af mobiltelefoner.

LÆS MERE OM

- Tortur generelt
<https://www.amnesty.org/en/what-we-do/torture/>
- Guantánamo
<https://amnesty.dk/nyhedsliste/2018/fortabt-i-guantanamo>
- Ellebæk
<https://amnesty.dk/skriv-under/danmark-forholdene-paa-ellebaek-skal-forbedres/>
- Status på fængsler og frihedsberøvelse i Danmark
<https://menneskeret.dk/status/faengsler-frihedsberoevelse#toc-status-p-f-ngsler-og-frihedsber-velse-efter-2020>

ARTIKEL 9 & 11 – VILKÅRLIG ANHOLDELSE & USKYLDIG TIL MODSAT BEVIST

I FN's Verdenserklæring om Menneskerettighedernes artikel 9 står "Ingen må underkastes vilkårlig anholdelse, tilbageholdelse eller landsforvisning" og i artikel 11 at "Enhver, der anklages for et strafbart forhold, har ret til at blive anset for uskyldig, indtil hans skyld er godtgjort i henhold til lov ved en offentlig retshandling, hvorunder han har fået alle de garantier, der er fornødne for hans forsvar." Enhver regering har desuden pligt til at retsforfølge personer for forbrydelser ved uafhængige, upartiske og kompetente domstole. De personer, der tiltales og sigtes i straffesager, skal have adgang til en række retsgarantier, bl.a.:

- Anholdte skal underrettes om, hvorfor de er anholdt og tilbageholdt.
- Tilbageholdte skal have adgang til en advokat og læge på et sprog, de forstår.
- Mennesker, der er tilbageholdt, skal have kontakt med omverdenen.
- Ingen unødvendig fysisk magtanvendelse må anvendes.
- Den sigtede må ikke trues, ydmyges eller nedværdiges under afhøringer.
- Retssystemet må ikke bruge tilståelser, der er fremskaffet ved hjælp af tortur.

Særligt for mindreårige (Børnekonventionen):

- Ethvert barn, der mistænkes, anklages for eller er fundet skyldig i at have begået strafbart forhold, har ret til at blive behandlet på en måde, der er i overensstemmelse med barnets sans for værdighed og værdi, som styrker barnets respekt for andres menneskerettigheder og som tager barnets alder og ønsket om at fremme, at barnet resocialiseres og påtager sig en konstruktiv rolle i samfundet, i betragtning.

HVORDAN SER DET UD I VERDEN?

I mange lande fængsles personer uberettiget for handlinger, vi i Danmark ikke anser som kriminelle. Personer får ikke en retfærdig rettergang ved fx ikke at have en advokat til stede under forhør. De kan ofte ikke komme i kontakt med familien og har ingen adgang til advokat, læge eller medicin.

Særligt under covid-19 pandemien har politi flere steder i Europa udført ulovlig magtanvendelse blandt andet ved brug af tvangsisolation og diskriminerende karantæner, oftest anvendt mod udsatte minoritetsgrupper samt migranter bosat i lejre, derudover bøder til hjemløse, grundet brud på krav om hjemmeisolation.

HVAD MED DANMARK?

I Danmark har vi overordnet set et velfungerende retssystem. I grundloven står nævnt, at domstolene skal være uafhængige. Amnesty International har dog kritiseret retssikkerheden for visse personer, eksempelvis terrormistænkte. Siden 11. september 2001 har Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) ved flere lovændringer fået flere beføjelser til at overvåge og efterforske befolkningen for at beskytte os mod terrorisme. Politiet kan fx foretage telefonaflytning uden en dommerkendelse, hvis det vurderes af PET, at et sådant indgreb er nødvendigt. Samtidig har man svækket domstolskontrollen og hermed forringet borgernes retssikkerhed.

LÆS MERE OM

- Retfærdig rettergang
https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/status/2014-15/delrapporter/retfaerdig_rettergang.pdf
og <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/06/pol300022014en.pdf>
- Politivold og racisme i Europa i kølvandet på COVID-19
<https://amnesty.dk/politivold-og-racisme-i-europa-i-koelvandet-paa-covid-19/>

ARTIKEL 13 - ALLE HAR RET TIL AT REJSE FRIT I SIT LAND

Artikel 13 handler om bevægelsesfrihed. Alle mennesker har ret til at bevæge sig frit indenfor statens grænser og til at vælge, hvor de vil tage ophold. Staten må for eksempel ikke bestemme, hvor du må bo eller forhindre dig i at bevæge dig bestemte steder hen. Bevægelsesfrihed betyder også, at alle mennesker har ret til at rejse ud af ethvert land, og at vende tilbage til sit eget land.

Ligesom ytringsfriheden er bevægelsesfriheden dog ikke en absolut rettighed. Den kan underlægges visse begrænsninger, så længe disse begrænsninger bundes i lovgivning og bliver gjort af et samfundsmæssigt hensyn – for eksempel af hensyn til den offentlige sikkerhed, for at forebygge en forbrydelse eller for at beskytte andre menneskers rettigheder og sundhed. Artikel 13 forhindrer derfor heller ikke, at en stat kan fængsle kriminelle, så længe det bliver gjort i overensstemmelse med erklæringens øvrige artikler, herunder retten til en retfærdig rettergang. Derudover skal ethvert indgreb også stå i et rimeligt forhold til det, der er formålet med indgrebet.

HVORDAN SER DET UD I VERDEN?

Bevægelsesfriheden er under pres mange steder i verden og brud på retten til bevægelsesfrihed sker ofte i sammenhæng med andre menneskerettighedskrænkelser som for eksempel diskrimination og vilkårlige anholdelser. I de besatte palæstinensiske områder, udgør Israelske checkpoints og mure alvorlige indgreb i palæstinenserens bevægelsesfrihed og adgang til sundhed, arbejde og uddannelse.

Et andet aspekt af Artikel 13 er retten til at forlade ethvert land og rejse tilbage til ens eget land. I mange lande kan det være svært for statsborgere at rejse ind i landet igen, hvis de først er rejst ud.

I Eritrea skal man for eksempel have en særlig tilladelse for at få lov til at rejse ud af landet, og hvis man bliver taget i at rejse illegalt ud af landet, kan man ifølge eritreisk lov straffes med op til fem års fængsel. I praksis er det dog meget tilfældigt, hvordan man bliver behandlet, hvis man bliver taget ved grænsen.

HVORDAN SER DET UD I DANMARK?

I Danmark har vi generelt bevægelsesfrihed. I forbindelse med COVID-19-pandemien indførte man dog visse restriktioner ved ind- og udrejse til og fra Danmark samt forsamlingsforbud. Begge dele udgør alvorlige indgreb i bevægelsesfriheden, men kan i visse tilfælde retfærdiggøres med hensynet til den offentlige sundhed. Det er dog vigtigt, at sådanne forbud kun bruges, så længe det er strengt nødvendigt, og så længe samme effekt ikke kan opnås med mildere tiltag.

LÆS MERE OM

- COVID-19 og menneskeretten
https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/_%2019_02922-22%206.%20Policy%20Brief%20COVID-19%202%20fd%20487748_1_1.PDF
- Menneskerettigheder i Israel og de besatte palæstinensiske områder
<https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/report-israel-and-occupied-palestinian-territories/>
- Hvad der sker med eritreere, der vender tilbage
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2019_EASO_COI_Eritrea_National_service_exit_and_return.pdf

ARTIKEL 19 & 20 – YTRINGS- OG FORSAMLINGSFRIHED

For at leve i et funktionelt, demokratisk samfund er det afgørende, at vi har mulighed for at kritisere det samfund, vi lever i. Hvis vi ikke må kritisere samfundet og de forhold, vi lever under, er det meget svært at forandre det.

Det er en grundlæggende menneskerettighed, at enhver person har ret til at ytre sig frit i skrift og tale. Enhver person har ret til at søge, modtage og udtrykke sig, fx gennem tale, kunst og litteratur, uden andre personers eller myndigheders indblanding. Retten til at ytre sig frit medfører dog særlige forpligtelser og ansvar. Med vores ytringer kan vi risikere at ekskludere, forskelsbehandle, opfordre til had og krænke andre mennesker. Dette vil dog være i strid med retten til at være fri for diskrimination.

Ethvert menneske har ret til at forsamle sig frit. Det giver individet mulighed for at mødes med andre og i fællesskab udtrykke, fremme og forsvare fælles interesser. Forsamlingsfriheden er ikke absolut. Begrænsninger kan indføres af hensyn til statens og den offentlige sikkerhed.

HVORDAN SER DET UD I VERDEN?

Ytrings- og forsamlingsfriheden er en af vores mest fundamentale borgerlige frihedsrettigheder, og alligevel er den under beskyndning hver eneste dag. I mange lande er det decideret ulovligt eller livsfarligt at tage ordet og rapportere om krænkelser af menneskerettighederne. Tusindvis af mennesker sidder fængslet, bliver tortureret eller krænket på anden vis, alene for at have brugt deres ret til at ytre sig. Journalister tvinges til tavshed, selvom de blot varetager deres arbejde. I Kina er medierne underlagt massiv censur, og i forbindelse med udbruddet af COVID-19, har de kinesiske myndigheder slået hårdt ned på journalister og aktivister, der har forsøgt at dokumentere håndteringen af udbruddet. De seneste år er demonstrationer verden over – i fx Chile, Venezuela, Mexico, USA, Frankrig, Belarus, Libanon, Irak, Thailand og Hong Kong – desuden blevet mødt med grov politivold af militariseret torturlignende karakter, uforholdsmæssig brug af tåregas og i nogle tilfælde endda med skarp ammunition. Kriminalisering, afstraffelse og vold mod demonstranter udgør en trussel mod både forsamlings, presse og ytringsfriheden. Samme er observeret under COVID-19 pandemien, hvor indførelse af restriktioner og ulovlig magtanvendelse har sat især marginaliserede grupper i en ekstra udsat position.

HVAD MED DANMARK?

I Danmark blev Jyllands-Postens Muhammed-tegninger i 2005 startskuddet til en international krise. Mange muslimer oplevede tegningerne som meget krænkende. Den danske regering forsvarede tegningerne med det argument, at vi har ytringsfrihed i Danmark, selvom det måtte støde og provokere.

Også i Danmark er der dog visse begrænsninger på ytringsfriheden. Den såkaldte 'racismeparagraf' i straffeloven forbyder, at man offentligt udtaler sig truende, forhånende eller nedværdigende om andre mennesker på grund af deres race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. I 2020 blev Rasmus Paludan for eksempel dømt efter racismeparagraffen.

I 2018 trådte et tildækningsforbud, også kendt som burkaforbuddet, i kraft i Danmark. Amnesty International anser forbuddet for at være et unødvendigt indgreb i både retten til privatliv, ytrings- og religionsfrihed. Det strider også mod retten til selv at bestemme sin fysiske fremtræden og påklædning.

LÆS MERE OM

- Protester verden over i 2019
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/protests-around-the-world-explained/>
- FN's advarsler om politivold verden over
<https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27382&LangID=E>
- Racismeparagraffen
https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/faktaark_qa/faktaark_om_racisme.pdf/
- Politivold og racisme i Europa i kølvandet på COVID-19
<https://amnesty.dk/politivold-og-racisme-i-europa-i-koelvandet-paa-covid-19/>
- Tildækningsforbuddet
<https://menneskeret.dk/nyheder/lovligt-problematisk-tildaekningsforbud>

ARTIKEL 25 – RETTEN TIL SUNDHED, MAD, BOLIG OG TRYGHED

Artikel 25 hører under de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder i FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne. Rettighederne optræder på lige fod med de borgerlige og politiske rettigheder i verdenserklæringen. De adskiller sig imidlertid ved, at FN, i konventionen om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder, har indlagt en anerkendelse af, at ikke alle lande har ressourcer til at gennemføre dem øjeblikkeligt. Konventionen forpligter dog de deltagende stater til 'i videst mulig udstrækning og ved alle egnede midler, herunder især lovgivningsforanstaltninger, at træffe forholdsregler med henblik på den fremadskridende fulde virkeliggørelse' af rettighederne.

HVORDAN SER DET UD I VERDEN?

De sidste mange år har der været en – om end langsom – nedgang i den værste fattigdom på verdensplan. COVID-19 pandemien har dog været et brat vendepunkt for den ellers positive udvikling, der har været i forhold til adgang til mad, vand, klæder, bolig og lægehjælp. I mange lande har sundhedssektoren været under massivt pres grundet antallet af COVID-19-relaterede indlæggelser. Pandemien har

i øvrigt forværret eksisterende uligheder i adgangen til sundhed. For eksempel har migranter og flygtninge verden over været særligt udsatte, fordi de ofte lever i tæt befolkede lejre og slumområder med begrænset adgang til sanitet og lægehjælp. Et eksempel er flygtningelejren Moria i Grækenland, der husede fire gange sin kapacitet, resulterende i en humanitær krise i relation til COVID-19. Derudover har nedlukninger og udgangsforbud mange steder ført til dybe økonomiske kriser og massiv arbejdsløshed. I 2020 forsvandt 255 millioner fuldtidsjobs på verdensplan, og for første gang siden 1990'erne er antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom steget. Desuden er antallet af mennesker, der er ramt af sult steget med 161 millioner sammenlignet med 2019.

HVAD MED DANMARK?

I Danmark betragter vi os i almindelighed som godt beskyttet af de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Vi har generelt fri adgang til en god skolegang og gratis lægehjælp. Over de senere år, er en række forskellige grupper dog blevet hårdere økonomisk presset. Institut for Menneskerettigheder konkluderede i 2018, at nogle af de familier, som lever på integrationsydelse, i realiteten lever under grundlovens krav om eksistensminimum. Ud af dem er 20.000 børn. Siden vedtagelsen af den såkaldte "ghettopakke" i 2018 er det blevet sværere for resourcesvage personer og etniske minoriteter at få adgang til almene boliger. Samtidig har der været en tendens til at kriminalisere hjemløse gennem afstraffelse af, hvad der beskrives som "utryghedsskabende tiggeri" og "utryghedsskabende lejre."

LÆS MERE OM

- Amnestys arbejde for menneskelig værdighed
<https://www.amnesty.org/en/what-we-do/living-in-dignity/>
- Status på FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling
<https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/Overview/>
- Integrationsydelsen og grundlovens eksistensminimum
<https://menneskeret.dk/nyheder/familier-paa-integrationsydelse-lider-store-afsavn>
- Status på retten til bolig og hjemløshed i Danmark
<https://menneskeret.dk/bolig-hjemloeshed#toc-bolig-og-hjeml-shed-i-2020>